

OBRAZOVÁ PUBLIKACE

„KLEMENT GOTTWALD 1896 - 1953“

_KLEMENTU GOTTWALDOVI

Přečtěte si kvalitní digitalizovanou kopii oslavné reprezentativní publikace „Klement Gottwald 1896 - 1953“. Desátá kapitola - část druhá - je věnována období, kdy se Klement Gottwald stal tzv. prvním dělnickým prezidentem. Knihu vydal v roce 1954 Ústav dějin Komunistické strany Československa.

Dobový text a fotografie mohou učitelé využít při přípravě zajímavých metodických materiálů pro své žáky, případně s nimi pracovat v hodině nebo semináři, mohou se stát také podkladem pro samostatnou práci či přípravu žáků.

Bibliografická citace: ÚSTAV DĚJIN KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA. Klement Gottwald: 1896 - 1953. 1. vyd. Praha: Orbis, 1954.

Pro vyváženost historického přístupu vám přinášíme ukázkou, která pojednává o době, kdy se Klement Gottwald stal tzv. prvním dělnickým prezidentem. Jejimi autory jsou Karel Kaplan a Pavel Kosatík:

NEMOC A SMRT

Gottwald si svou venerickou nemoc vysloužil už v mládí; postupně zachvátila srdce a aortu, na které vytvořila výduť. Až do roku 1951 o něho pečovali domácí lékaři, potom je vystřídal tým lékařů sovětských. Problém byl, že Gottwald se za svou nemoc styděl a nejen před veřejností, ale i před svými nejbližšími soudruhy se ji pokoušel utajit. Ze členů komunistického vedení o ní byl informován jen Slánský; mimoto Kopecký měl o věci pravděpodobně nějaké informace, získané ovšem nikoli od Gottwalda, ale ze sovětských míst. Skutečnost, že o prezidenta pečovali sovětsští lékaři, samozřejmě znamenala, že o jeho zdravotním stavu byli informováni někteří sovětsští představitelé; což v Gottwaldovi prohloubilo už předtím silně vyvinutou ochotu ustupovat sovětským požadavkům. Ti, kdo znali jeho nejhroubovanější tajemství, nad ním měli největší moc. Také sovětské lékaře, stejně jako předtím českoslovenští, se snažili Gottwalda přimět, aby se zbavil závislosti na alkoholu. Jako v předchozích případech, také tentokrát Gottwald lékařské rady ignoroval. Pravidla životosprávy nedodržoval, na nařazené každodenní procházky většinou nechodil - což bylo z velké části vinou jeho ženy Marty, která ho odmítla doprovázet. Zatímco vztahy v prezidentské domácnosti byly často napjaté, zdálo se (aspoň navenek, z článků a snímků v novinách), že Gottwald ponechává průchod svým citům aspoň ve vztahu ke své jediné dceři a její rodině. Z někdejšího vztahu Marty Gottwaldové mladší k jugoslávskému občanu pocházela dcera přezdívána „Batul“. Pak se prezidentova dcera nějakou dobu přátelila s Bedřichem Geminderem (poz-

ději popraveným v procesu se Slánským a spol.). Podle svědectví Gottwaldovy sekretářky Kóhlerové z roku 1963 se proti dceřině svatbě s Geminderem postavila její matka - „a dala to dohromady s Čepičkou“. Prezidentova dcera pracovala ve vysoké funkci na ministerstvu zahraničních věcí, měla vlastní policejní ochranu a požívala i dalších výhod. Její sňatek s Čepičkou rozhodl, že mladý a ambiciózní ministr pronikl jak do „první rodiny“, tak do nejužšího stranického vedení. **Jedním z vážných zdrojů vlivu Čepičky na Gottwalda bylo to, že soudruh Gottwald toužil po tom, aby měl přítele. Slánský jím nebyl. Když se Čepička objevil, tak byl soudruh Gottwald šťasten. Neměl před ním tajností a všechno mu řekl.** V okolí měl jen minimum lidí, k nimž si uchoval aspoň částečnou blízkost. Zdá se, že přes všechn strach a hrůzu z něj k těmto lidem patřil i Stalin. Když 5. března 1953 zemřel, zdál se Gottwald jeho smrtí zdrcen. O Stalinovi vždy mluvil jako o velkém politikovi, vůdci světového komunistického hnutí a příteli Československa; a také jako o svém učiteli, ke kterému prý chová úctu a lásku. Čepička i ostatní členové vedení později potvrdovali, že Gottwaldův vztah ke Stalinovi zůstal až do konce plný obdivu a respektu. Nikdy nedal najevo, že by o velikosti sovětského vůdce v čemkoli pochyboval. Kóhlerová v roce 1963 vzpomínala: **Stalin měl velice rád Gottwalda a Gottwald Stalina. Když o něm mluvil, nazýval ho Jozífek.** Skutečnost se však od těchto Gottwaldových prohlášení, určených veřejnosti, zároveň lišila. Mezi oběma muži totiž nebyl jenom vztah učitele a žáka, ale také šéfa a jeho podřízeného. Diktátoři byli v naprosto nerovnoprávném postavení. Gottwald věděl, že Stalin rozhoduje o životě komunistických pohlavářů i za hranicemi Sovětského svazu, a z kusých zpráv, jež se k němu dostávaly, mu neuniklo, že i k němu má sovětský vůdce výhrady. Už v době svého působení v Kominterně došel k závěru, že bude lepší vyhýbat se jakýmkoli sporům se Stalinem, protože by to mělo osudné následky. Důsledkem těchto obav byla už zmíněná Gottwaldova nechuť k cestám do Sovětského svazu. Za celou dobu svého prezidentského úřadování se Gottwald se Stalinem setkal pouze dvakrát - v září 1948 na Krymu a v říjnu 1952 v Moskvě na XIX. sjezdu KSSS. Jako oficiální důvod Gottwald uváděl příkaz lékařů, kteří prý mu zakázali cestovat letadlem. Kóhlerová v říjnu 1956 na první Gottwaldovu cestu vzpomínala: **S. Gottwalda doprovázela Marta, já, Geminder a Hofman. Na tomto zájezdě byla strašně napjatá nálada. Bydleli jsme v paláci Voronceva, Stalin byl blízko - směrem k Jaltě, nevzpomínám si na jméno. S. Gottwald byl u něho asi třikrát, vždycky ho provázela Marta. Přicházeli velmi pozdě domů a pak jsme koncipovali telegramy do Prahy. Šlo tehdy o pomoc dodávkami obilí. Podle vypravování Marty - vypravovala před s. Gottwaldem - jsem měla dojem, že Marta vedla slovo. To jsem pozorovala častěji, že se s. Gottwald ‚kryl‘ Martou, když nechtěl s někým mluvit, vždy mu pomáhala Marta. Marta mi před s. Gottwaldem vypravovala, jak Stalin kladl důraz na to, že lidem kolem s. Gottwalda má s. Gottwald dát dost peněz a všeho, aby byli připoutáni. Řekla jsem nato, že to pak by nebyli komunisté, ale garda pretoriánů, ale s. Gottwald i Marta se na mne velmi rozhněvali a přestali se mnou mluvit. Cítili jsme s Hofmanem, že ovzduší je napjaté, s. Gottwald byl popudlivý, zavřel se, nevycházel, nemluvil. Z Krymu jsme odjížděli se s. Chruščovem v jeho salonním voze do Kyjeva. Od s. Gottwalda vím, že se s. Chruščov snažil s ním mluvit o Stalinovi, ale s. Gottwald se vyhýbal, obklopoval se stále námi všemi, aby nezůstal s Chruščovem sám. S. Gottwald říkal, že se přece nebude mezi ně plést, to že jsou jejich věci, a naznačoval, jako by v tom cítil ukrajinský nacionalismus. S. Chruščov byl zřejmě rozladěn. Mám dojem, že s. Gottwald se vyhýbal jakékoliv důvěrné politické rozmluvě. Měl neustále Martu vedle sebe.** Ani druhé Gottwaldovo prezidentské setkání se Stalinem v říjnu 1952 neproběhlo podle jeho očekávání, nedostal možnost promluvit si s ním o chystané peněžní reformě ani o odposlechu, který objevil u sebe na Hradě. Při jednání širších delegací měl čas předložit Stalinovi jen dvě žádosti - o úvěr a o dodávku vojenské výzbroje. Stalin s obojím souhlasil. Místo věcných hospodářských debat se Stalin podrobně zabýval procesem se Slánským, který byl v ČSR za dveřmi. Dal najevo podrobnou znalost případu a s velkou dávkou ironie zkritizoval Zápotockého za to, že místo praktické politiky píše romány, takže lidé jako Slánský mohou řídit. (Častější než osobní setkání Gottwalda se Stalinem byl jejich korespondenční styk. Dopisy měly oficiální i soukromou povahu - Stalin se obvykle podepisoval krycím jménem Filipov.) V březnu 1953 Gottwald sledoval zprávy o zhoršujícím se Stalinově zdravotním stavu a projevoval o něj obavy. Podle všeho nevěřil, že by se Stalin mohl uzdravit. Osmého března odletěl do Moskvy na Stalinův pohřeb. Během pobytu tam onemocněl a po návratu domů v Praze 14. března sám zemřel. (Lékaři mu doporučovali, aby cestoval zpět vlakem; Gottwald si však vymohl cestu letadlem.) Zpráva o Gottwaldově smrti vyvolala ještě téhož dne veliký ohlas. Mnoho lidí, hlavně komunistů, ji přijalo se zármutkem. Po celé zemi začaly být organizovány tržny. Mnozí pochybovali o tom, že šlo o přirozenou smrt - někteří mínili, že Gottwald byl v Moskvě zavražděn, podle názoru jiných byla prezidentova smrt dílem Slánského bandy, která se tak mstila za smrt svého vůdce. Gottwaldova pohřbu se 19. března zúčastnily statisíce občanů z Prahy a okolí. Krátce po obřadu komunistické vedení rozhodlo o tom, že Gottwal-

dovo tělo bude balzamováno a umístěno v mauzoleu vybudovaném na hoře Vítkově. Šlo o způsob pohřbu ve střední Evropě nevídaný, importovaný ze Sovětského svazu (kde byli takto nabalzamováni a v mauzoleu na Rudém náměstí uloženi Lenin a Stalin) a šířící se také v ostatních státech východního bloku (v Bulharsku byl nabalzamovaný Jiří Dimitrov). Vedoucí představitelé KSČ byli pyšní na to, že CSR je jednou ze tří zemí světa, která tímto způsobem uctívá své padlé vůdce. Při budování mauzolea a péči o ně se zvláště vyznamenal ministr Čepička: mauzoleum bylo umístěno v Památníku osvobození, formálně tedy spadalo do jeho rezortu národní obrany. Až později, v listopadu 1953, přešlo mauzoleum do správy ministerstva vnitra - aniž se tím ovšem zmenšil Čepičkův zájem o ně. Složitě osudy Gottwaldova těla tam pokračovaly až do roku 1962, kdy bylo mauzoleum konečně zrušeno a vůdce zpopelněn.

POSMRTNÝ ŽIVOT

Svým politickým pozůstalým zanechal Gottwald hrozné dědictví, jehož podstatu si jeho věrní dlouho neuvědomovali. Celé první tři roky se Gottwaldovi spolubojovníci ke společné minulosti s ním hrdě hlásili a označovali se za jeho dědice. Navenek i mezi sebou projevovali mrtvému vůdci úctu, nikoho z nich zjevně ani nenapadlo zapochybovat o jeho nedotknutelnosti. Celá země na něj organizovaně vzpomínala při výročích narození a úmrtí, pojmenovávaly se po něm stále nové ulice nebo instituce. Kdykoli bylo třeba prosadit nějaké nepopulární politické opatření, vedoucí představitelé se odvolali na Gottwalda jako na nezpochybnitelnou autoritu. Jakmile však moskevské komunistické vedení v roce 1956 vystoupilo s kritikou Stalinova „kultu osobnosti“, bylo jasné, že Gottwald se ze živého symbolu své strany, ukazujícího jí cestu do minulosti, proměnil v břemeno, které ji nemilosrdně sráží zpět. Zatížil minulost své strany příliš mnoha zločiny, než aby strana mohla vystupovat jako síla vybavená společenskou autoritou. Jako by však členové bývalého Gottwaldova vedení tušili, že odhozením mrtvého vůdce by vyslovili verdikt i nad svou minulostí, rozhodli se nezbavit se ho, tak jako se Chruščov v Sovětském svazu zbavil Stalina, ale snažili se Gottwalda chránit. Bylo zřejmé, že zveřejnění pravdy o Gottwaldovi by zlikvidovalo poslední zbytky iluzí o letech jeho vlády (pokud je ještě komunisté měli). Pokud by se například ukázalo, že „generální linie“, kterou Gottwald po únoru vytyčil, byla od základu chybná a přivodila rozvrat v národním hospodářství, nejen z Gottwalda, ale z celé komunistické politiky tohoto období by nezbylo nic. Jeho muži pocítili, že jsou s ním dokonce i poté, co zemřel, nadále na stejné lodi. Když byli tedy hledáni viníci, kteří způsobili rozmach „kultu“ v Československu, nacházelo je vedení strany poněkud paradoxně všude jinde, jenom ne u Gottwalda. Nejčastěji byl jmenován Slánský - protože už byl stranou jednou odsouzen, a navíc byl mrtev. Celé Gottwaldovo předválečné vedení, doplněné o několik „mladých“, jako byli Čepička nebo Barák, se při obraně zemřelého státníka semklo jako jeden muž. Když se průběhem let diskuse stranického vedení o Gottwaldovi staly otevřenější, ukázalo se, že vedoucí funkcionáři o prezidentových chybách a přehmatech celou dobu věděli. První náznaky, že názor na Gottwalda bude nutné přehodnotit, se objevily vlastně už několik týdnů po jeho smrti, v polovině července 1953, kdy Antonín Zápotocký referoval v předsednictvu ÚV KSČ o výsledcích své první prezidentské návštěvy v Moskvě. Musel přiznat, že vedení strany bylo tentokrát kritizováno: výtky se týkaly nadměrných investic v průmyslu, špatně prováděné zemědělské politiky a hlavně poklesu životní úrovně v zemi. Když Zápotocký navrhl, aby vedení KSČ předstoupilo před veřejnost s částečnou kritikou své dosavadní politiky, přítomní se zalekli, zda tato sebekritika, tak odlišná od tónu, jímž mluvil Gottwald, nebude na veřejnosti vnímána jako projev slabosti režimu. Někteří (Široký, Čepička) navrhovali, aby strana zdůvodnila korekci své politiky probíhající studenou válkou. Nejotevřeněji vyjádřil obavy přítomných Jan Harus: **Od Gottwaldovy smrti je to první ÚV KSČ, jenž provede kritiku chyb. Gottwald, to byla posvátná autorita, není Gottwald, a to vyvolává určitou nejistotu a reakce to zužitkuje. Když se mluví o chybách, tak pozor dát, opatrně hovořit. Ukázat, v čem je příčina nesprávnosti, obrátit se proti těm, co převracejí politiku strany, dát, že linie byla správná, zdůraznit úspěchy.** Obavy, aby revize politiky nebyla chápána jako odklon od Gottwaldova kurzu pár měsíců po jeho smrti, nastolily zvláštní způsob výkladu nedávné minulosti: Gottwaldova generální linie výstavby socialismu byla správná, při jejím plnění se však mnozí lidé dopustili chyb a omylů. Stranické vedení se takovým kompromisem snažilo zachovat Gottwaldovu autoritu, jež držela stranu pohromadě, a zároveň přiznáním alespoň části chyb umožnit jejich nápravu. Také druhý podnět, který vyvolal diskusi o Gottwaldovi, dorazil ze Sovětského svazu: byl jím XX. sjezd KSSS v únoru 1956. Když 24. března politické byro ÚV KSČ projednávalo závěry sjezdu, objevil se v hlavním referátu Antonína Novotného názor, že kultu osobnosti podléhal i Gottwald. Proti tomu se ohradil Václav Kopecký. Z diskuse vyplynula kompromisní formulace, že Gottwaldovi byly kromě skutečných zásluh přičítány „také“ ty, jež ve skutečnosti patřily straně. Sám Gottwald proto nemohl za nic, jedinými viníky byli zas lidé „dole“, kteří ho - bez jeho vědomí a vlastně proti jeho vůli - vynášeli. Zvláště masivně se za Gottwalda bral Kopecký,

kterému záleželo na tom, aby dokázal, že v otázce „kultu“ si Gottwald počínal vlastně obráceně než Stalin. Vnitrostranická diskuse, která se rozpoutala po XX. sjezdu, tak sice měla v mnoha místech bouřlivý průběh, autority prvního dělnického prezidenta se však v podstatě nedotkla. („Kult osobnosti“ se v té době chápal jenom jako sklon k oslavování vlastní osoby.) O rok později, v říjnu 1957, ÚV KSČ projednával první zprávu takzvané Barákovy komise o revizi politických procesů s vedoucími komunisty. O Gottwaldově přímé odpovědnosti nepadlo jediné slovo, hlavním viníkem zůstal Slánský, v té době už skoro dva roky označovaný za „československého Beriju“. Barák sice vyhlášoval, že nezákonné metody se ve vyšetřování StB uplatňovaly už od roku 1949 a „odpovědnost padá na Slánského, Švába, Taussigovou, Závodského, Kopřivu, Kóhlera, Gottwalda a další lidi z aparátu strany“, do zprávy ani do Barákova referátu se však žádná konkrétní zmínka o Gottwaldově odpovědnosti nedostala. Podnět ke změně přišel opět z Moskvy, kde XXII. sjezd KSSS v říjnu 1961 prohloubil Stalinovu kritiku; přispěl k ní i rostoucí počet stížností obětí procesů, jež byly propuštěny při rozsáhlé amnestii v roce 1960. Když politické byro ÚV 14. listopadu 1961 projednávalo Novotného referát o závěrech moskevského sjezdu, rozpředla se o Gottwaldovi rozsáhlá a do té doby nebývalá diskuse. Bylo to vůbec poprvé, kdy se „téma Gottwald“ ve vedení strany pojednalo tak důkladným způsobem. Novotný vystoupil s názorem, „abychom (ve věci Gottwalda, pozn. aut.) odkryli všechno“. Když vyzval přítomné, aby udělali „zhruba tečku, pokud jde o osobu soudruha Gottwalda“, zaznělo několik pozoruhodných vystoupení. **Pokud se týče soudruha Gottwalda, nemyslím, že bychom to měli dál rozvíjet. Po roce 1948 nebyl schopen stranu řídit. Když jsem s ním jednal někdy večer, nebyl schopen něco říci. Byla to velmi těžká situace ... Nakonec došlo k tomu, že Slánský uplatňoval své metody ... Myslím, že to, co je řečeno, stačí, že více říci by škodilo. Je potřeba na určitém bodě zastavit. (Fierlinger)** Mám v té věci, pokud jde o nás, některé pochybnosti. Řeknu otevřeně, je to otázka pití u soudruha Gottwalda. Dávám v úvahu, jestli o tom hovořit. Co mne k tomu vede. Byl soudruh Gottwald nemocen? Byl. Pil soudruh Gottwald? Pil. Dávám v úvahu, jestli toto zdůraznění jeho situace proto, že v posledním období se o stranu nestaral, že neměl ruku na pulsu strany, jestli tenhle argument je to pravé. Jestli my nestavíme soudruha Gottwalda vedle takových Kaganovičů a druhých. To byli lidé hrozně demoralizovaní, kteří pěstovali flámy, nemorální život a ještě horší věci. Myslím také, že my jistě nechceme stavět Gottwalda vedle Stalina. (Dolanský) Soudruh Gottwald pil už před válkou. My, kteří jsme s ním chodili na schůze, to dobře víme, někdy na schůzích to bylo trapné. V těchto posledních letech se to zase zesílilo. Že je nemocný, to jsem nevěděl, ale že pil, to jsem věděl. Mně to vysloveně řekli sovětští soudruzi, že soudruh Gottwald měl infarkt od neomezeného pití. I Marta na tom měla svou velkou vinu. Obcházela všechny soudruhy a sbírala od nich za jídlo vodku atd. Někdy byl jeho stav takový, že nemohl ani přijít do práce ... To se pak po jeho návratu nezlepšilo. Byla to zkrátka taková věc: Dříve jsme na to neměli, nemohli jsme si to dopřát, teď najednou na to mám, a přitom nesmím. (Köhler) **Že Gottwald pil, to je fakt. Kolikrát na předsednictvu nemohl ani mluvit. Nebo jak se rozhodovalo? Mám v živé paměti předsednictvo, kde se rozhodovalo, kdo bude popraven. Soudruh Gottwald říkal: Je jich jedenáct, nejméně devíti musíme dát hlavu dolů. Tak se rozhodovalo o Lőbloví, o Goldstůckerovi a dalších. To bylo v roce 1952. Na předsednictvu se hovořilo i o tom, že si podali žádost o milost. Dopoledne se sešel politický sekretariát a odpoledne předsednictvo. Na něm vystoupil soudruh Gottwald a oznámil, že jsou zde žádosti o milost. Můj názor je, řekl, žádosti odmítnout. (Novotný)** Nejvíce se proti Gottwaldovi vyslovoval Novotný - ani on však neměl v úmyslu třeba údaje o Gottwaldově pití zveřejnit, chtěl je jen oznámit na uzavřeném zasedání ústředního výboru: **Když tnout, tak tnout. Strana z toho bude mít. Strana musí v plné síle dále pracovat. Z toho vycházím ... Bylo v moci Gottwalda, postavit se (při procesech, pozn. aut.) proti? Bylo. Není pravda, že nebylo. Kolísal dlouho, nakonec dal souhlas, aby se vedlo trestní opatření proti funkcionářům strany. Neměl souhlas dávat. Měl nechat stranicky věc prošetřit a pak teprve na věci jít.** V referátu na ÚV KSČ 17. listopadu 1961 Novotný nakonec shrnul, v čem spočívá hlavní Gottwaldova vina: po roce 1948 se izoloval na Hradě, a umožnil tedy Slánskému jeho nekalé rejdy. Byla to tedy vina a zároveň nebyla; pravým viníkem byl někdo jiný. Příčinou, proč Gottwald ztratil kontakt se stranou, prý byl jeho špatný zdravotní stav; Novotný přiznal - s výslovným upozorněním, že jde o tajnou informaci i Gottwaldův alkoholismus. Konečně prý na Gottwalda vykonávali nepřípustný náklad zločinci jako Stalin nebo Rákosi a Gottwaldova vina byla v tom, že jim nakonec vždycky ustoupil. Novotného závěr zněl: Gottwald měl chyby, jako živý symbol strany však žije dál. Nebyl tvůrcem poměrů, ale vlastně jednou z jejich tragických obětí. Za všechno může Slánský. Novotného představa o tom, že Gottwaldovo zhodnocení z listopadu 1961 bude za jeho případem znamenat „tečku“, se zas nenaplnila. Neuplynul ani rok a začalo nové kolo revize politických procesů, prováděné tentokrát komisí v čele s Drahomírem Kolderem. Komise už pracovala v nových společenských podmínkách, jiných než předchozí komise Barákova, a tak i její závěry byly jiné, pro Gottwalda (a nejen pro něj)

mnohem méně příznivé. Shromáždila tolik materiálů o Gottwaldových zločinech, že si ho nyní už nikdo netroufal obhajovat. Na přelomu let 1962 a 1963 o závěrech komise celkem třikrát jednalo předsednictvo ÚV, sám ústřední výbor se zprávou zabýval počátkem dubna 1963. Na diskusi představitelů vedení strany bylo pozoruhodné, že všichni předstírali, jako by se ze zprávy komise dozvěděli nové, do té doby pro ně neznámé skutečnosti. Pokud Gottwalda kritizovali, dodávali zároveň, že si ho váží jako nejvýznamnější osobnosti v dějinách strany. Podstatu věci ovšem nejpřesněji vyjádřil Kolder: **My jsme k celému šetření přistupovali tak, že věc nebude složitá, že se to táhne ke Slánskému, že Slánský je ten hlavní. Bohužel, všechna fakta svědčí o tom, že v první řadě věci řídil Gottwald. Pokud s nimi přišel do styku Slánský, tak jenom paralelně se soudruhem Gottwaldem.** Přestože oficiálně publikovaná verze Kolderovy zprávy obsahovala, pokud se Gottwalda týkalo, opravené a zjemněné informace, vyvolala u řadových komunistů velký ohlas. Vnitrostranická diskuse se tentokrát prvně soustředila přímo na někdejšího předsedu strany. Jeho dříve nezpochybnitelná autorita se zakymácela v samých základech. Ani rok 1963 však nakonec nepřinesl pro komunistické funkcionáře tolik vytouženou tečku za celým případem. Znovu se Gottwald vynořil v roce 1968, v souvislosti s prací třetí rehabilitační komise v čele s Janem Pillerem. V závěrečné zprávě této komise byl Gottwald konečně označen za člověka, jenž víc než kdokoli jiný pomáhal tvořit systém založený na masově prováděných nezákonnostech. Tato zpráva se však na pořad jednání ÚV KSČ už nedostala. Předsednictvo ÚV v čele s Gustavem Husákem ji v roce 1969 odmítlo a později ji označilo za revizionistický útok na podstatu režimu. Vrátilo se k závěrům Kolderovy komise z roku 1963, a to i v otázce posouzení Gottwaldovy odpovědnosti. V následujících dvaceti letech pak Gottwald platil za symbol komunistické strany a nejvýznamnější osobnost v jejích dějinách.

ZDROJ: KAPLAN, Karel a Pavel KOSATÍK. Gottwaldovi muži. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2004, 333 p., [32] p. of plates. ISBN 80-718-5616-9.

KLEMENTU GOTTWALDOVI

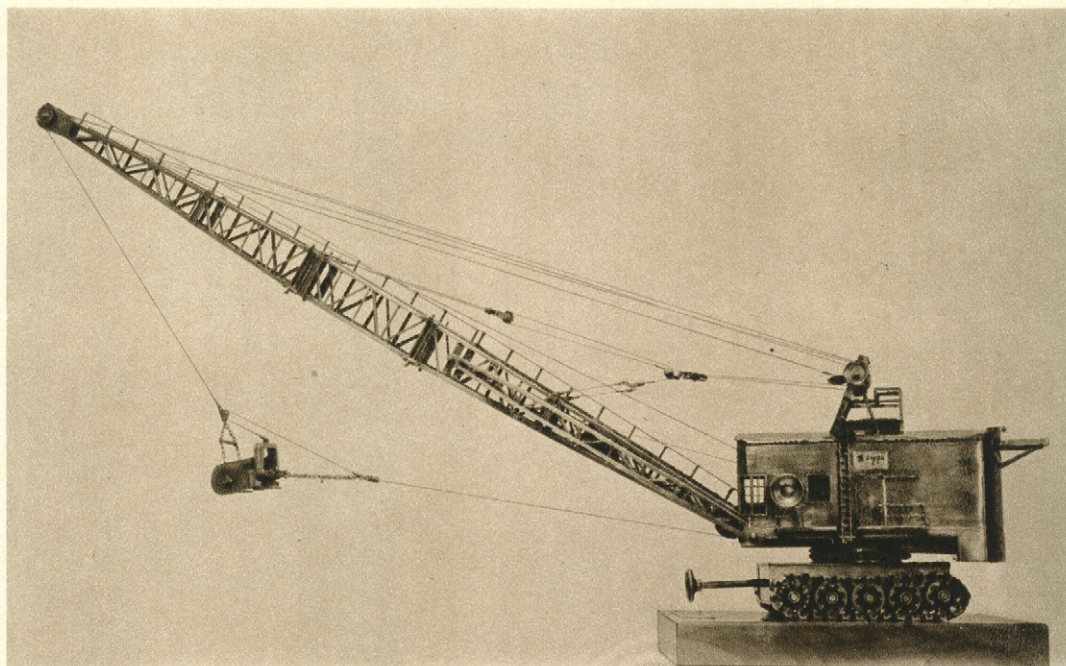

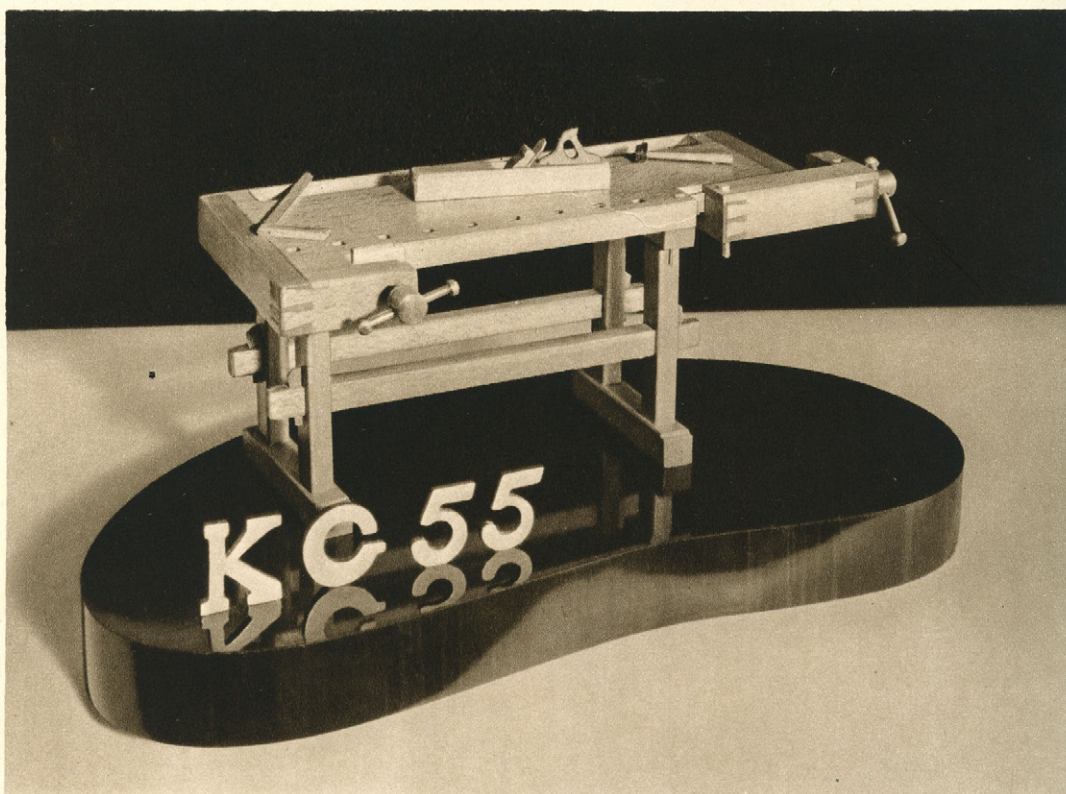
VÝSTAVKA DARŮ KLEMENTU GOTTWALDOVI JE OBRAZEM TOHO, JAK KLEMENT GOTTWALD VROSTL DO SRDCE NAŠEHO LIDU, DO SRDCE NÁS VŠECH. KRÁSNE TO VYJÁDRIL JEDEN NÁVŠTĚVNÍK V PAMĚTNÍ KNIZE-VÝSTAVKY: „JE JEDEN DAR NAŠEMU MILEMU PRESIDENTU, KTERÝ BY SE NEVEŠEL ANI DO VITRIN CELÉHO SVĚTA, A TO JE NAŠE SRDCE.“

ZDE SE POŘADAJÍ BESEDY SE SPOLUPRACOVNÍKY KLEMENTA GOTTWALDA O JEHO ŽIVOTĚ A DÍLE.

RYPADLO — PRÁCE UČŇŮ ZE ZÁVODŮ V. I. LENINA V PLZNI.

DAR ROUSÍNOVSKÝCH STOLARŮ.

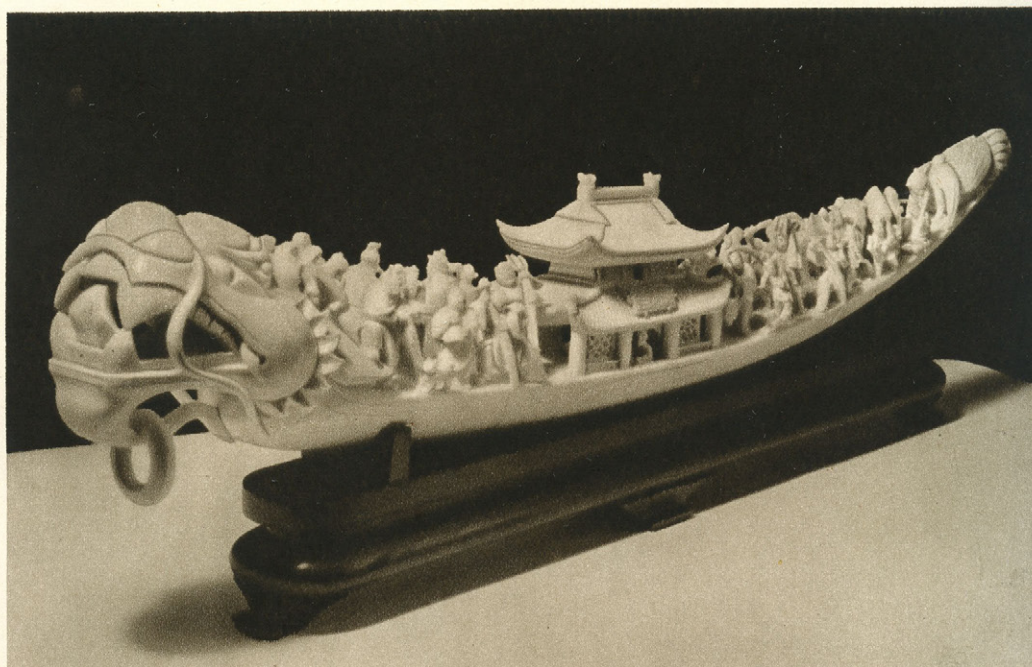
SLOVENSKÝ DAR.

PRÁCE DĚTÍ I. MATEŘSKÉ ŠKOLY ZE ZÁBŘEHU NA MORAVĚ.

DAR SOVĚTSKÝCH TANKISTŮ.

ČÍNSKÝ DAR.

EBENOVÁ KRABICE, VYKLÁDANÁ PERLETÍ, S LÉČIVÝM KOŘENEM „ŽEN-ŠEN“ — KOREJSKÝ DAR.

KUPŘEDU, ČESKOSLOVENSKÁ ÚDERNÁ BRIGÁDO, KUPŘEDU POD PRAP-
POREM LENINA A STALINA, KUPŘEDU ZA SPLNĚNÍ ŽIVOTNÍHO CÍLE
SOUDRUHA GOTTWALDA, ZA VYBUDOVÁNÍ SOCIALISMU V NAŠÍ VLASTI!
KUPŘEDU, KUPŘEDU, ZPÁTKY NI KROK!

ANTONÍN ZÁPOTOCKÝ

305

06

Tento materiál vznikl v rámci projektu „Moderní dějiny do škol“, který je financován z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR.

EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

*Zdráva buď a vzkvétej, Československá republiko, jako země svobody a pokroku,
jako šťastný domov všech svých občanů!*

KLEMENT GOTTWALD 14. ČERVNA 1948.

307

KLEMENT GOTTWALD

1896 – 1953

Uspořádal Ústav dějin Komunistické strany Československa.
Frontispice: Portrét Klementa Gottwalda od Vratislava Nechleby,
laureáta státní ceny. Graficky upravili, obálku a vazbu navrhli
Josef Ficenc a Miloslav Fulín.

301 09/18, 80134/1/53/III/2, 676. Sazba r. 8. 1953. Tisk 4. 12. 1953. I. vydání.
Náklad 30 400 výtisků. Plán. archy 23,834. Autor. archy 33,98. Vydavatel.
archy 34,41. Skupina papíru 221 04, formát 65 × 95, 120 g, ofset, hlubotisk.
Písmo Fournier.

Vytiskl Orbis, tiskařské závody n. p., závod č. 2 v Praze XVI, Grafická 1040.

4%. Cena brož. 43,10 Kčs, váz. 52 Kčs.